

ARGIA

AZPIEGITURA

Urbina-Maltzaga
errepidea, jaio
aurretik zuloz betea

JUSTO DE LA CUEVA

«Elkarri-k
planteatzen duen
bitartekaritza
kontzeptua oso
arriskutsua da»

BERBARO

Euskarazko
berbaren aroa
Durangon

ANJE DUHALDE

Bizkaiko
Aldundiaren
diru doinuek
isildutako hitza

ALBISTUR AFERA

EZIN TOPA EGIN

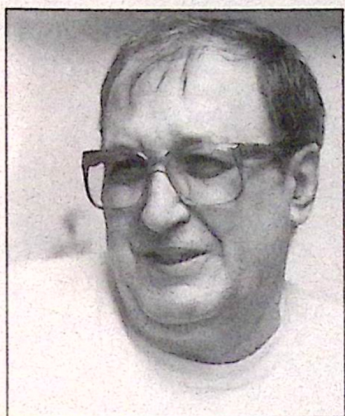
ALE HONEKIN
AUTOAK
GEHIGARRIA
DOHAINIK

IPAR EUSKAL HERRIKO UNIBERTSITATEAZ MAHAINGURUA

UNIBERTSITATEA: Aspaldiko eskakizuna dugu Ipar Euskal Herrian unibertsitatearena. Hauteskunde gartiaten hamaika aldiz plazaratu izan den gaia, oraingo ez da urratsik eman proiektua gauzatzeko. Erdiko orrialdetako mahainguruan, L. Darrichon Labastidako auzapeza, J.M. Larraquet IUTko irakaslea, R. Harlouchet Sei enpresako zuzendaria, B. Causse IUTko zuzendaria eta K. Gorostiaga irakaslea gai eztabaidatsuz luze mintzatu zaizkigu. **30**

JUSTO DE LA CUEVA: Makina bat liburu eztabaidatsu idatzitakoa, soziologo komunistatzat du bere burua. 1976an Espainiako Alderdi Sozialista Historikoaren buruzagia izana, orain hamar urtetik hona HBko militantea dugu. Milaka liburu josinko Iruñeako etxean, Euskal Herriko testuinguru politikoari buruzko galdera sorta ederra egin diogu Justo de la Cueva. Lastima, tokirik ezean, denentzat lekurik ez edukia. **34**

MUSIKA: Hitz askatasunaren aurkako doinuak entzun dira Bizkaiko Foru Aldundiaren eskutik. Urrian, «Herri herri» egitarauaren barruan antolatu zen kantaldian, Anje Duhalde elkartasuna adierazi zuen Gurutze Iantzi eta Xabier Kalparsoro hildakoekiko, eta adierazpen hauek direla medio kantaria berriro ez kontratazea erabaki du Diputazioak. Hainbat kantari eta musikari ezagunekin hitz egin dugu gertaeraren inguruan dituzten initzialak bildu asmoz. **42**

kutxa fundazioa
fundación kutxa

- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san sebastián

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Garbine Ubeda.
GERENTZIA: Jose Mari Irazusta.
ADMINISTRATZIOA: Aitor Aznar.
PUBUZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.
PROMOZIOA: Jose Luis Olazregi.
HARPIDETZAK: Olatz Kortia.
BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benítez, Zapa.

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.
BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.
IRUÑA: Patxi Larrión.
URRUS: Isabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odriozola, Joxemi Salazar, Patxi Sarriegi.
BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogotia.
GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.
IRUÑA: Inigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usubiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Inaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Azak, Mikel Asurmendi, Inaki Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elósegui, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gilenea, Garikotz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larranaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Inaki Martiarena «Martin», Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uria, Inaki Murua, Bea Narbaiza, Iñitza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibañe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera «Tala», Arantza Tapia, Txillardegi, Inaki Uria, Inaki Uriarte, Fernando Villar, Inaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIRKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.
ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.
DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbine Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

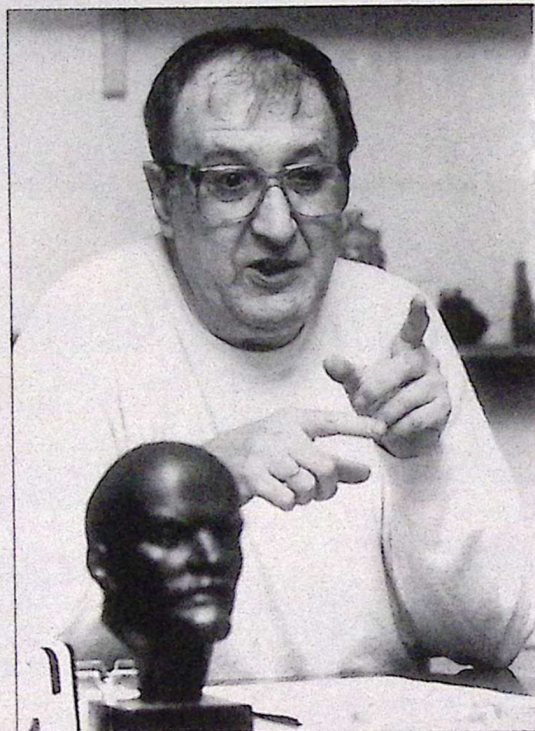
GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.
Tlf: 37 15 45. Faxa: 36 10 48.
BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxa: 410 37 15.
NAIFARRA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruñea.
Tlf: 17 80 78. Faxa: 17 80 77.
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10.

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

«Elkarri-k planteatzen duen bitartekaritza kontzeptua oso arriskutsua da»

Zuzenbide lizentziatua ikasketaz eta soziologoa ofizioz, hainbat liburu eztabaidatsuren egilea dugu Justo de la Cueva. 1976an Espainiako Alderdi Sozialista historikoaren buruzagi izana, egun Iruñean bizi da liburuz josiriko etxean. Harantz abiatu gara, galdera sorta ederra egin asmoz.

«Euskadiko Ezkerra trasbestismo politikoaren munduko txapelduna izan da»

ARGIA. Orain 18 urte PSOE utzi zenuen. Zein bilakaera politiko ikusi duzu geroztik bona alderdi bonetan?

JUSTO DE LA CUEVA. Aspaldi PSOE ez da alderdi sozialista: ezeztatze hori izan da eboluzioa. Bilakaera hori logikoa izan da Felipe Gonzalezek eta Alfonso

Gerrak mundu mailako klase bloke menperatzaileei egindako zerbitzuekin. Zerbitzu horiek 70eko hamarkadan hasi ziren ematen, Felipe eta Alfonso EEBBetara joaten direla, eta beti ere Alemaniako sozialdemokraziaren buru zen Willy

Brandten begiradapean.

A. Frankismo garaitan kokatzen duzu, beraz, PSOE-ren aldatze koalitatiboaren testuingurua.

J.C. Trantsizio demokratikoa erregimen frankistaren metamorfosia baino ez zen

izan. 36ko gerra bukatuta-koan langileriaren ustiakuntza basatia izan zen, eta erregimenaren helburua hori zen hain zuzen. Baina 1960-70ean erregimenak porrot egin zuen, ezin izan baitzuen langileria ustiatzeko bere helburua bete. Garai honetan sindikatuak ber-sortu ziren, eta langileek borrokari heldu zioten. Hori ikusita, klase sistemak, sistema aldatzea erabaki zuen, baina ez menperatzeaz uztea. Modua baino ez zen aldatu. Metamorfosian lehen-tasuna itxura egitea da, langileriak badituela alderdi eta sindikatuak. Baina nahiz eta horiek itxuraz legitimatu, deuseztu egin nahi dira benetan.

Hasieratik dago lerro bat PSOE eta UGTn beren esentzia deusezteko. Nahiz eta siglak eta itxura berak izan; hori da prozesua. Eta emaitzak hor daude: PSOE boterean dagoenetik bankuek sekula ez bezalako irabaziak izan dituzte. Langabezia kopuruetan beste hainbeste. Multinazionalak jaun eta jabe dira hemen. Bestalde, PSOEren botoemaileen ezaugarriak begiratu gero, zutabea frankismo tipikoa bihurtu dela ikusten da. Frankismo soziologikoa.

A. Teoria borren arabera

egun guerrista eta felipisten artean gertatzen ari den borroka ez da klabe ideologikoan ulertu behar.

J.C. PSOEen ez dago ezta-baida ideologikorik. Felipe eta guerristen arteko borroka eserlekuak lortzeko borroka baino ez da, askak eskuratzeko borroka.

A. Nola baloratuko zenuke PSE eta EEren egungo baturketak? Atzera begira, zein esparru bete izan zuen EEk euskal politikagintzan?

J.C. Euskadiko Ezkerrak ez du denbora asko behar izan bere helmugara iristeko, PSOEra alegia. Botoen galera sistematikoaz, buruzagiak baino ez dira geratu

«Taldea bakezaleen mugimendua ZEN plangintzaren aplikazio berantiarra da» ●

hor. Euskadiko Ezkerra trasteismo politikoaren munduko txapelduna izan da. Iraultza euskaldunerako alderdia izatetik, hamaika maskara jarri izan dituzte. 1986an jaitsiera izugarria izan zuten boto kopuruan. Zergatik gertatu zen hori? Estatu espainiarrak laguntza masiboa eman zion alderdi honi masa komunikabideen bitartez, laguntza masibo hori bukatu zenean etorri zen boto behearakada.

A. Froga al dezakezu diotzun hori?

J.C. Masa komunikabideetan, Espainiako telebista eta abar, Juan Maria Bandres eta Mario Onaindiari emandako minutu ugariak neur-tuko bagenitu, eta hauek

iragarri salneurrietan koan-tifikatu, milaka milioien laguntza aterako litzazuke. Estrategia horren helburua EEk HBri botoak kentzea zen. Baina zera ikusten da, HBri kendu beharrean PSOEri kentzen dizkiola. Laguntza kendu zitzairen beraz. EE alderdi elektroni-

koa izan zen, komunikabi-deetan presentzia zuten, baina ez mobilizapen indarrik. Iturri hori moztuta, boto jaitsiera izugarria eman zen.

A. Egun, baina, Mario Onaindiak eta abarrek PSERI euskaltzale kutsu berria eman nahi diotela di-

«Nazioarteko kapital monopolistari bost axola zaio Flandriak hartu duen estatus juridiko berria edota Eslovenia independentea izatea. Gurera ekarrita, ikaratzan dituen Euskal Herri independentea sozialista izatea da».

-Nafarroan harreman produktiboen aldaketa eman da, eta horrek aldaketak ekarri ditu. Harreman produktiboak askoz ere nekazaritza mundukoagoak zirenean, jauntxoaren sistema ageriagoa zenean. Del Burgo eta Aizpun bezalako politikariak egokiak ziren sistemarentzat. Orain jende horrek ez du balio, eta beste era bateko jendea sartzen da; azkarragoa, ez horren gogorra, eta askoz ere arriskutsuagoa finean. Alli bezalakoek ari naiz.

rudi.

J.C. Mario Onaindia eta beste batuketa zerbitzari izan direnen behin-betiko batuketa da, euskaltzale kutsu horretatik ezer ez dago benetakoa. Elkartze hori estaltzeko diskurtsoa baino ez da.

A. 1988an *«La escisión del PNV»* liburua argitaratu zenuen. Bertan zenionez, munduko klase/bloke dominatzaileak zerikusia izan zuen EAren banaketan. Etorkizunari begira, gainera, balizko hipotesi edo eszenategi politiko ezberdinak planteatzen zenuen.

J.C. Nik hipotesi baten aldeko apustua egin nuen. Nazioarteko kapital monopolistak Estatu espainiarreko klase menperatzailearen ENAMekin negoziatzera

behartuko zuela, baina Estatu espainiarreko klase menperatzaileari esango ziola posible zela negoziaketa prozesu luze bat diseinatzea eta baita balizko akordioak ez betetzea ere. Eszenategi hori eman dela dirudi. Nik liburua idatzi eta urtebetera Argeleko negoziaketa eman zen, eta Espainiak hautsi egin zuen. Geroztik, bestelako sasi-elkarrizketak eta negoziaketak izan dira.

Baina nik nioenez, mundu mailako bloke menperatzaileak ikusten baldin bazuen beren interesen kontra egoera ustelduz zihoala eta independentzia

benetan posible zela, edozein kasutan Euskal Herria independente hori kapitalista izatea interesatuko litzatekela. Testuinguru horretan kokatzen nuen EAren zeregina.

A. Hipotesi borri eusten al diozu oraindik ere?

J.C. Bai. Nazioarteko kapital monopolistari bost axola zaio Flandriak hartu duen estatus juridiko berria edota Eslovenia independentea izatea. Gurera ekarrita, ikaratzen dituen Euskal Herria sozialista izatea da. Bloke horrek gatazka areagotzen ari dela ikusiko balu, gertatzen ari den be-

■ «PSOEn ez dago borroka ideologikorik, felipista eta guerristen artekoa eserlekuak lortzeko borroka baino ez da» ●

zala, klase borroka eta borroka politikoa areagotzen ari direla alegia, behartu lezakete Espainiako bloke dominatzailea hori onartzea. Baina beti ere kapitalismoa eredu.

«Klase borroka independentziarako borroka osatzen ari da, horren erakusgarri da ELA eta LABek bat egina» ●

Gaur egun zer ikusten duan eszenategi hori bultzatzen? Errealitateak klase borrokaren areagotzea erakusten du, eta borroka hori bat egiten ari dela burujabetasunaren borrokarekin. Klase borroka eta burujabetasuna eta independentzia borroka bera da Euskal Herrian. Euskal Herria ez da independentea izango ez bada sozialismoa lortzeko borrokatzen, eta ez da sozialista izango ez bada independentzia lortzen. Baina EAren ibilbide politikoa ez da nik espero nuena izan, beraz balizko eszenategi horretan indarra galduko luke.

A. Pauso koalitatiborik ikusten duzu, beraz, eszenategi horretan.

J.C. Klase borroka independentziarako borroka osatzen ari da. Horren erakusgarri da LAB eta ELA sindikatu abertzaleek bat egina. Honek ELA eta EAren arteko haustura ekarri du. ELAk horregatik hautsi du, EAJ Euskal Herriaren burujabetzaren kontra egonda —hara transferentziakin nola ari zaizkien adarra jotzen—,

«Ideia denak ez dira errespetatu behar, pertsonak errespetatu behar dira».

beste borrokaren kontra ere badagoelako. Sindikatuek Euskal Herriko lan esparru berria eskatzen ari dira, bes-

te marko juridiko-politikoak behar dela babestu ahal izateko. Polarizazio testuingurua hori da.

NORTASUN AGIRIA

1937an Madrilén jaio zen, bonbardaketa baten erdian ● Madrileko unibertsitatean, besteak beste, irakasle izana ● 1980tik dago Euskal Herrian ● Orain urte batzuk Lizarran bizi zen, egun Iruñeko alde zaharrean bizi da ● Ezkondua, bi seme ditu

● Milaka liburuz betea, liburutegiaz xehetasunak ematen hasi zaigu etxera sartu bezain pronto ● Diru premiaz, Madrilén bizi zela, liburutegia saldu beharrean izan zen halako batean ● Erretzaile amorratua da ● Soziologo komunistatzat du bere burua ● 1981etik HBko militantea da ● Ez du apenas etxetik irteten

A. Nafarroan bizi zara aspaldi. Zein da azken urtebauetan bertan ikusi duzun aldaketarik esanguratsuenak?

J.C. Ni bezalako komunistak batentzat harreman produktiboak dira aldaketa oro ulertzeko giltzarria. Nafarroan harreman produktiboak askoz ere nekazaritza mundukoagoak zirenean, jauntxoaren sistema ageriagoa zenean, Del Burgo eta Aizpun bezalako politikariak egokiak ziren sistemarentzat. Orain jende horrek ez du balio. Eta beste era bateko jendea sartzen da; azkarragoa, ez horren gogorra, eta arriskutsuagoa finean. Alti bezalakoek ari naiz.

Harreman produktiboak zertan aldatu diren? Alilik, Gobernuaren aurrekontua egin aurretik, Woslwagenen lehendakariarengana joan behar izan du, haiek beren egoitza hemen utzita edo hemendik aldeginda Nafarroako Gobernuaren aurrekontua ezberdina litzatekeelako. Nafarroak kanpoan saltzen dituen 100

■ Talde bakezaleak estatuaren atalak dira, eta hori egiaztatzeko nahikoa da dirua estatutik kobratzen dutela ikustea.

pezetatik 64k W bikoitza daramate.

A. Beste gai bati belduz, talde bakezaleek sekulako oibartzuna hartu dute aspaldion. Nola dakusazu mugimendu guzti bori?

J.C. 1983. urteko ZEN plangintzaren aplikazioa da. Plangintza hartan egun gauzatzen alderdi asko zeuden; informazioaren erabilera intentzionatua hitz egiten zen. Baita gizar-tearen aurrean ETA zahar eta berri baten arteko balizko ezberdintasuna bultzatu beharraz ere; batzuk onaketa besteak gaiztoak.

Talde sasibakezaleen munduko bloke menperatzailearen aspaldiko asmakizuna da. Ipar Irlandan, esaterako, erabili izan da

horrelakorik. Talde sasibakezaleak estatuaren atalak dira, eta hori egiaztatzeko nahikoa da dirua estatutik kobratzen dutela ikustea; berdin du Hego Euskal Herriko bi gobernutatik edota Estatu espainiarretik jasotzea.

■ «PSOeren botoemaileen ezaugarriak begiratu gero, zutabea botoemaile frankista tipikoa bihurtu dela ikusten da» ●

A. Ezberdintasunik egiten al duzu? Elkarri ere zentzu berean epaitzen al duzu?

J.C. Elkarri Estatu espainiarren tresna oso arriskutsua da, eta baita klase menperatzaileena ere. Nahiz eta sinadura eman duten askok

hori ez jakin. Elkarri, gainera, printzipio oso arriskutsu batetik abiatzen da: euskal arazoan bitartekari izan nahi izatea, alegia. Definizioz, ezin zara torturatua eta torturatzailearen arteko bitartekari izan. Edo torturatua-ren aldeko zaude eta haren

alde ari zara borrokan, edo torturatzailearen laguna zara. Berdin du hura indultzea edo haren aurrean isiltzea. ETArek indarkeriaren kontra daudela diote.

Nola egon daiteke defenditzen ari denaren indar-

keria legitimoaren aurka? Hemen indarkeria origina-
ria, lehena, erruduna, Estatu espainiarrarena da. ETArek defentsa zilegia da, beraz.

Baina badago beste printzipio arriskutsua ere: hemen inork ez duela arrazoi osoa, bakoitzak bere parte duela. Hori ere faltsua da. Egia existitzen da. Lurraz eguzkiaren inguruan birak ematen ditu, eta ez alderantziz. Haiek ideia guztiak errespetatu behar direla diote. Ideia denak ez dira errespetatu behar, pertsonak errespetatu behar dira. Hori horroka honetan etsaiaren lengoia sartzea da.

Alberto Irazu